

Lise Öğretmenlerinin Ölçme ve Değerlendirmeye Yönelik Öz-yeterliliklerinin İncelenmesi

Mehmet Yaşar Kılıç*

Makale Geliş Tarihi: 23/12/2019

Makale Kabul Tarihi: 18/03/2020

DOI: 10.35675/befdergi.683160

Öz

Araştırmanın amacı, liselerde görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini Sivas il merkezinde bulunan liselerde çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “ölçme ve değerlendirme öz-yeterlilik algısı ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi ve güvenirlik analizi yapılmıştır. Veriler normal dağılım ve çoklu normal dağılım bakımından değerlendirilmiş ve verilerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda liselerde görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme öz-yeterliliklerinin cinsiyet ve medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Eğitim durumu değişkenine göre “verileri analiz etme ve yorumlama” faktöründe lisansüstü eğitime sahip olan öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık olduğu ve mesleki kıdem değişkenine göre bütün faktörlerde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lise öğretmenleri, ölçme ve değerlendirme öz-yeterliliği, ölçme ve değerlendirme

Investigation of Self-Efficacy of Teachers in High Schools for Measurement and Evaluation

Abstract

The purpose of this research, It is the examination of the self-efficacy of teachers working in high schools for measurement and evaluation. The sample of the study consists of teachers working in high schools in Sivas city center. In the research, “measurement and evaluation self-efficacy perception scale” was used as data collection tool. Confirmatory factor analysis and reliability analysis of the scale were performed. As a result of the research, it has been found that there is a no significant difference in the self-efficacy of the teachers working in high schools according to gender and marital status variable. It is seen that there is a significant difference in favor of the teachers who have postgraduate education in the factor of “analyzing and interpreting the data” according to the educational status variable and finally, there is a significant difference in all factors according to the professional seniority variable.

Keywords: High school teachers, measurement and evaluation self-efficacy, measurement and evaluation

* Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye, myasarkilic@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8675-5126

Kaynak Gösterme: Kılıç, M. Y. (2020). Lise öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(30), 307-328. <https://doi.org/10.35675/befdergi.10.35675/befdergi.683160>

Giriş

Eğitim örgütlerinin temel amacı, toplumu oluşturan bireylerin eğitimini sağlayarak onları toplum için faydalı hale getirmektir. Bu doğrultuda geliştirilen öğretim programları toplumun ve bireyin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmekte ve bu programlar rehberliğinde öğretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir (Alabaş & Kamer, 2007). Öğretim programı, bir derste verilen eğitim neticesinde ulaşılabilecek hedefleri, bu hedefler doğrultusunda belirlenen davranışları, davranışları kazandırabilmek için düzenlenen eğitim durumlarını ve sonucunda bu davranışların ne düzeyde kazandırıldığı belirlenebilmesi için ölçme ve değerlendirme etkinliklerini kapsayan öğeler bütünüdür (Senemoğlu, 2007). Tanımdan da anlaşılacağı gibi öğretim programının dört ögesi bulunmaktadır. Bunlar hedef, içerik, öğrenim durumları ve ölçme ve değerlendirme olarak ifade edilebilir (Demirel, 2012; Hotaman, 2010). Bu öğeler arasında çok yakın bir ilişki bulunmasından dolayı, öğelerin birinde meydana gelebilecek herhangi bir değişiklik veya aksama, bütün öğretim programının etkilenmesine neden olmaktadır (Demirel, 2017). Hedefler, bireye kazandırılması planlanan ve eğitim yoluyla kazandırılacak nitelikte olan istenilen davranışlar olarak açıklanabilir (Demirel, 2017; Sönmez, 2014). İçerik, hedefler doğrultusunda bireylere kazandırılmasına karar verilen ve eğitim vasıtasıyla kazandırılabilir özellikte olan bilgi, tutum ve davranışları barındırmaktadır (Smith & Rogan, 2005; Sönmez, 2014). Bireylere hangi bilgilerin aktarılacağı ve bu bilgilerin ne şekilde organize edileceği içerik kısmında şekillendirilmektedir (Demirel, 2017). Öğrenim durumları, hedefler ve oluşturulan içerik doğrultusunda davranış değişikliğinin gerçekleştirildiği aşamadır (Senemoğlu, 2007). Bireylere kazandırılması istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının aktarılması bu aşamada gerçekleştirilir (Demirel, 2017). Öğretim programının diğer bir ögesi ise bu çalışmanın da konusu olan ölçme ve değerlendirmedir. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme konusu üzerinde daha fazla durulmaktadır.

Ölçme ve değerlendirme, öğrencilerin ne düzeyde öğrendiğini saptayabilmek için kullanılan ve sonucunda eğitimin etkililik düzeyi hakkında yetkili kişilere dönüt verilmesini sağlayan sistemdir (Yaman & Karamustafaoğlu, 2011). Eğitim sistemindeki bütün aşamalarda, ölçme ve değerlendirmenin varlığından söz edilebilir (Yaşar, 2014). Ölçme ve değerlendirme, öğretmenlerin öğretim stratejilerini değiştirmek veya geliştirmek için bilgi alabilecekleri faaliyetleri içermesi açısından önemlidir (Boston, 2002). Bir eğitim programında, önceden belirlenmiş kazanımların ne düzeyde kazanıldığı tespit edilmesi ve istenilen başarı düzeyinin sağlanabilmesi önemli bir durumdur. Öğrencilerin bilgi ve becerilerinin gelişmesi, eğitim süresince yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yardımıyla gerçekleştirilmektedir (Karadüz, 2009). Öğrencilerin bilişsel, duygusal ve psikomotor davranışlarının takibinde, öğrenme eksikliklerinin belirlenip gerekli önlemlerin alınmasında, derslerinde başarılı olan öğrencilerin güdülenmesinde ve öğretmenlerin kendini değerlendirmesinde önemli bir yere sahiptir (Semerci, 2007). Ölçme ve değerlendirme

sonuçlarına bakılarak eğitim süreci ile ilgili çeşitli tedbirlerin alınması ve öğretim yöntemlerinin ihtiyaca göre yeniden düzenlenmesi sağlanabilir. Dolayısıyla eğitim sürecinde işin neresinde bulunduğu, elde edilen sonuçların ne durumda olduğu ve başarılı olup olunmadığı konusunda karar verme durumu olarak açıklanabilir (Uysal, Öztürk & Döş, 2013).

Öğretmenler, eğitim sistemini olumlu veya olumsuz olarak etkileyebilecek unsurların temel ögesi olarak görülmektedir. Öğretmenlerin sahip oldukları donanım ve yeterlikler öğrenci öğrenimini önemli ölçüde belirlerken, aksi durumda eğitim öğretimden istenilen verimin alınamayacağı söylenebilir (Yaşar, 2014). Eğitim öğretim sürecince kullanılan uygun öğretim stratejilerinin etkililiğinin belirlenmesinde ve süreç içerisinde öğretmenlerin etkili olabilmesinde ölçme ve değerlendirmenin öneminin benimsenmesi ve öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde ölçme değerlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi önemli bir durumdur (Stanford & Reeves, 2005). Ölçme ve değerlendirmenin bu kadar önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, işlemi gerçekleştiren öğretmenlerin bu konuda bilgi ve becerilerinin yüksek düzeyde olması gerekmektedir (Aktaş & Alıcı, 2012). Ayrıca öğretmenler her derse ilişkin hedef davranışların öğrenciler tarafından kazanılıp kazanılmadığını belirlemek için test etmek zorundadırlar. Gerekli testleri etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirebilmeleri ve gerekli şekilde yorumlayabilmeleri, ölçme ve değerlendirme açısından önemli bir etken olarak görülmektedir (Yaşar, 2014). Genel olarak ölçme ve değerlendirme yeteneklerini kazanmış bir öğretmen ile bu yeteneklere sahip olmayan öğretmenlerin mesleğe bakış açısı ve öğrenciler hakkındaki kararları farklılık gösterebilmektedir. Ölçme değerlendirme becerilerine sahip olan ve bu becerileri etkin olarak kullanabilen öğretmenin, öğrenciler hakkında eksiksiz ve doğru kararlar verebildiği ifade edilebilir. Gerekli becerilere sahip öğretmenler öğrettikleri dersleri en iyi şekilde değerlendirebileceği, var olan hataları saptayabileceği ve bunun sonucunda gelecekte gerçekleşecek eğitim öğretim faaliyetleri için daha verimli bir ortam hazırlayabileceği ifade edilebilir (İşman, 2005).

Bu bilgiler ışığında, öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterliklerinin belirlenmesinin önemli bir durum olduğu söylenebilir. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin bu yeterliklerini önemseyen ve sınıflandırmayı amaçlayan araştırmalar bulunmaktadır. Şahin ve Ersoy (2009) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerini “kısmen yeterli” ve “yeterli” olarak sınıflandırmıştır. Güneş (2007) ise öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin tam olarak kazandırılmadığı konusunda görüş belirtmektedir. Gelbal ve Kellecioğlu (2007), yaptığı araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin orta seviyede olduğunu belirtmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterliklerini konu alan birçok araştırma bulunmaktadır (Başkonuş, 2018; Birgin & Gürbüz, 2008; Çakan, 2004; Erdoğan & Kurt, 2012; Gül, 2011; Karaca, 2003; Karaman & Şahin, 2014; Özgül & Kangalgil, 2018; Yaralı, 2017).

İlgili literatürde öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterlikleri ile cinsiyetlerinin ilişkilendirildiği araştırmalar bulunmaktadır. Güneş (2007) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ile cinsiyetleri arasında kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Benzer bir şekilde Uyanık, Erdoğan ve Uyar (2018) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme öz yeterlik algıları ile cinsiyetleri arasında kadın öğretmenler lehine farklılıklar bulunmuştur. Yaşar (2014) tarafından yapılan araştırmada ise öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Benzer bir şekilde Erdoğan ve Kurt (2012) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterlikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ve cinsiyetlerini konu alan başka araştırmalar da bulunmaktadır (Azrak, 2017; Barçın, 2019; Baş & Beyhan, 2016; Başkonuş, 2018; Eğri, 2006; Şahin & Ersoy, 2009; Toptaş, 2011; Yaralı, 2017).

Literatür incelendiğinde Güneş (2007) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin ölçme değerlendirme öz yeterlikleri ile medeni durumları değişkeni birlikte çalışıldığı görülmektedir. Literatürde ölçme ve değerlendirme ile medeni durum değişkeninin ilişkilendirildiği başka araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan, araştırmada medeni durum değişkeni de dikkate alınarak diğer araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılıp bir tutarlılık sağlanacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin ölçme değerlendirme becerilerini etkileyen en önemli faktörlerden birisi, lisans düzeyinde aldıkları ölçme ve değerlendirme dersinden ne düzeyde yararlanabildiğidir. Lisans düzeyinde verilen ölçme değerlendirme dersinin verimliliği, öğretmenlerin alandaki yeterliğinin belirlenmesinde temel etkidir (Aktaş & Alıcı, 2012). Baş ve Beyhan (2016) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin öz yeterlik algıları ile eğitim durumları karşılaştırılmıştır. Diğer bir araştırmada ise Özenç (2013) lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin, eğitim alamayan öğretmenlere göre ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Bunun yanı sıra yapılan birçok araştırma, öğretmenlerin eğitim düzeylerinin ölçme değerlendirme yeterliklerinin artırılması adına önemli rol oynadığını göstermektedir (Aktaş & Alıcı, 2012; Alkan, 2012; Eğri, 2006; Ergül, 2019; Güneş, 2007; Kuran & Kanatlı, 2009; Özbaşı, 2009).

Literatürde ölçme ve değerlendirme yeterliğini etkileyen diğer bir kavramın ise öğretmenin mesleki kıdemi olduğu ifade edilmektedir. Güneş (2007) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin artmasıyla onların ölçme ve değerlendirme yeteneklerinin de arttığını ifade etmektedir. Benzer bir şekilde Başkonuş (2018) öğretmenlerin mesleki kıdemleri ile ölçme değerlendirme yeterlikleri arasında pozitif yönlü bir ilişkinin bulunduğunu ifade etmektedir. Konu ile ilgili yapılan diğer araştırmalar incelendiğinde, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme özellikleri ile mesleki kıdemlerinin ilişkilendirildiği görülmektedir

(Alkan, 2012; Baş & Beyhan, 2016; Duran, 2017; Eğri, 2006; Ergül, 2019; Kuran & Kanatlı, 2009; Özbaşı, 2009; Özgenç, 2013),

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunun önemi hakkındaki duygu ve düşünceleri, kendi yeterliklerini artırmak adına önemli bir faktördür. Ölçme ve değerlendirme araştırmalarının gerekliliğine inanan, önem veren ve araştırmaların bilimsel bir şekilde yapılması durumunda yeterli verimin alınabileceğine inanan öğretmenin, bu konuda kendisini yetiştirme ve geliştirme ihtiyacı hissedebileceği söylenebilir (Aktaş & Alıcı, 2012). Eğitim sistemimizin istenilen düzeye ulaşabilmesi için ölçme değerlendirme uygulamalarının öğretmenler tarafından iyi bir şekilde bilinmesi ve bilinçli bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Eğitim sisteminin başarılı olmasının, o sistemi sınıflarda uygulayan öğretmenlerin başarısı ile paralel olduğu söylenebilir (Seferoğlu, 2004). Benzer bir şekilde Karaman ve Şahin (2014) ülkenin belirlediği hedefler doğrultusunda bireylerin yetiştirilmesi gibi önemli bir göreve sahip olan öğretmenlerin, ölçme değerlendirmenin önemini farkında olması ve belirlenen hedefler doğrultusunda bireyler yetiştirebilmek için ölçme ve değerlendirmeyi etkin bir şekilde kullanması gerektiğini belirtmektedir. Fakat yapılan araştırmalar incelendiğinde hem öğretmen adaylarının hem de öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusunda yeterli seviyede olmadıkları görülmektedir (Birgin, 2006; Çakan, 2004; Erdal, 2007; Gelbal & Kellecioğlu 2007). Ölçme ve değerlendirme yetenekleri yeterli düzeyde olmayan öğretmenler, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmesi konusunda isabetli kararlar verememektedir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin tam olarak tespit edilememesi durumunda öğrencilerin eğitimlerine hangi yönde devam edip etmeyeceği kararını ya ailesi vermekte, ya da o günün koşullarına göre popüler olan meslekler seçilebilmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli düzeyde olması, öğrencilerin gelecekteki konusunda doğru kararlar verilmesi bakımından önemlidir (Güneş, 2007). Özellikle üniversiteye başlamadan önce son eğitim kademesi olan liselerde görev yapan öğretmenlerin, ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliklerinin belirlenmesi önemli bir durumdur. Ayrıca konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, liselerde görev yapan öğretmenler özelinde yapılan bir araştırmaya rastlanmaması araştırmanın önemini oluşturan diğer bir unsurdur. Bunun yanı sıra eğitim sistemi ve öğrencilerin geleceği adına çok önemli olan ölçme ve değerlendirme konusu tekrar tekrar çalışılması gereken bir konudur. Bu bağlamda bu araştırma, gelecekte yapılacak araştırmalar için güncel bilgi sağlaması ve alana katkı sunması açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, liselerde görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, “liselerde görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlilikleri ne düzeydedir ve ölçme-değerlendirmeye yönelik öz-yeterlilikleri bazı değişkenlere göre

(cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, mesleki kıdem) farklılık göstermekte midir?" sorularına yanıt aranmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, liselerde görev yapan öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlilikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bundan dolayı araştırma "tarama modeli" ne uygun olarak yürütülmüştür. Tarama modeli, bir konuya veya olaya ilişkin katılımcıların ilgi, yetenek ve beceri gibi özelliklerini ya da görüşlerini belirleyebilmek amacıyla yapılan araştırma modelidir (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel 2012). Karasar (2005) ise tarama modelini, birçok farklı faktörlerden oluşan evren hakkında genel bir kanıya varmak için, evrenden oluşan küçük bir parçanın veya evrenin tümü üzerinde yapılan tarama düzenlemesi olarak açıklamaktadır. Araştırma, katılımcıların yeterlik düzeylerini belirlemek ve bazı değişkenlere göre yeterliklerini saptayabilmek adına tarama modeline uygun olarak yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Sivas il merkezinde bulunan liselerde çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır (n=348). Araştırma verileri 2019 yılı Ekim ve Aralık ayları arasında toplanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1 de gösterilmektedir.

Tablo 1.
Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Değişkenler

Değişkenler	N	%
Cinsiyet	Erkek	52.6
	Kadın	47.4
Medeni Durum	Evli	59.5
	Bekâr	40.5
Eğitim Durumu	Lisans	63.8
	Lisansüstü	36.2
Mesleki kıdem	1-5	17.0
	6-10	21.8
	11-15	23.3
	16-20	18.1
	21 ve üzeri	19.8

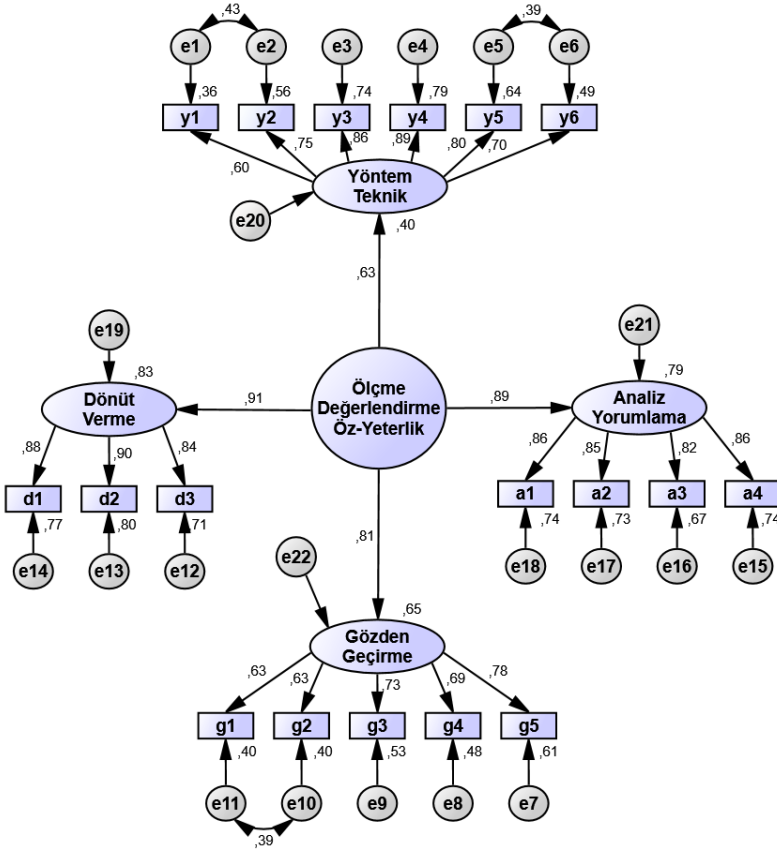
Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %52,6'sının (N=183) erkek, %47,4'ünün (N=165) kadın olduğu görülmektedir. Medeni durum değişkenine göre katılımcıların %59,5'i (N=207) evli, %40,5'i ise (N=141) bekârdır. Eğitim durumu değişkenine göre

katılımcıların %63,8'i lisans (N=222), %36,2'si lisansüstü (N=126) mezunudur. Mesleki kıdem bakımından katılımcıların %17'si 1-5 yıl arası (N=59), %21,8'i 6-10 yıl arası (N=76), %23,3'ü 11-15 yıl arası (N=81), %18,1'i 16-20 yıl arası (N=63) ve %19,8'i ise 21 yıl ve üzeri (N=69) tecrübeye sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “ölçme ve değerlendirme öz-yeterlilik algısı ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek Çalışkan (2013) tarafından geliştirilmiştir. Çalışkan (2013) yaptığı açımlayıcı faktör analizi sonucunda, toplam varyansın % 64,95'ini açıklayan 18 maddeden ve 4 faktörden oluşan bir ölçüm aracı elde etmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin faktör yüklerinin .45 ile .82 arasında değiştiği ifade edilmektedir. Faktörler sırasıyla “yöntem ve teknikleri belirleme”, ”verileri analiz etme ve yorumlama”, “öğrenci hakkında dönüt verme” ve “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” olarak isimlendirilmiştir. Birinci faktörde 6, ikinci faktörde 4, üçüncü faktörde 3 ve dördüncü faktörde ise 5 madde bulunmaktadır. Ölçeğin tamamında ters madde bulunmamaktadır. Yapılan güvenilirlik analizlerinde hem iç tutarlılık katsayılarının, hem de test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının .93 olduğu ve iki yarı güvenilirlik katsayısının .86 olduğu belirtilmiştir. Ayrıca “yöntem ve teknikleri belirleme” faktörünün iç tutarlılık katsayısı .86, ”verileri analiz etme ve yorumlama” faktörünün iç tutarlılık katsayısı .80 “öğrenci hakkında dönüt verme” faktörünün iç tutarlılık katsayısı .70 ve “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” faktörünün iç tutarlılık katsayısı .89 olduğu sonucuna varılmıştır. Faktörlerin madde toplam korelasyonları .43 ile .74 arasında değiştiği ifade edilmektedir. Ayrıca üst alt %27 grupların ortalamalarında tüm farklılıkların anlamlı olduğu belirtilmiştir. Sonuç itibariyle ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu ifade edilmektedir.

Bu araştırma kapsamında ise Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayıları incelenmiştir. Katsayılar yapılan analiz sonucunda “yöntem ve teknikleri belirleme” boyutunda .90, “verileri analiz etme ve yorumlama” boyutunda .91, “öğrenci hakkında dönüt verme” boyutunda .90, “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” boyutunda .83 ve son olarak toplam ölçek için .93 olarak bulunmuştur. Ayrıca analize başlamadan önce ölçeği doğrulamak için ikinci düzey doğrulayıcı faktör (DFA) analizi yapılmıştır. DFA Şekil 1’de verilmektedir.

Şekil 1. Ölçeğe İlişkin İkinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı

Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri, $\chi^2/sd=1.91$, $GFI=0.93$, $CFI=0.97$, $AGFI=0.91$, $NFI=0.94$, $RMSEA=0.05$ ve $SRMR=0.05$ olarak hesaplanmıştır. Değerlerin oldukça iyi seviyede olduğu söylenebilir (Kline, 2016; Baumgartner & Homburg, 1996). Yapılan analizler neticesinde ölçeğin oldukça güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri, veri analiz programları vasıtasıyla analiz edilmiştir. Veriler ilk önce normal dağılım ve çoklu normal dağılım bakımından değerlendirilmiştir. Ayrıca veriler çarpıklık ve basıklık bakımından incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2.
Alt Boyutlara Göre Verilerin Basıklık, Çarpıklık, Güvenirlik Katsayı ve Korelasyon Değerleri

Faktörler	Basıklık	Çarpıklık	Güvenirlik Katsayısı	1	2	3	4
Yöntem ve Teknikleri Belirleme (1)	-.73	-.47	.90	1			
Verileri Analiz Etme ve Yorumlama (2)	-.11	-.97	.91	.57*	1		
Öğrenci Hakkında Dönüt Verme (3)	-.70	-.71	.90	.48*	.74*	1	
Sonuçlara Göre Süreci Gözden Geçirme (4)	-.03	.33	.83	.47*	.58*	.66*	1

*p<.05

Basıklık ve çarpıklık değerlerin -1.5 ve +1.5 değerleri arasında olmasının, verilerin normal dağıldığının bir göstergesi olduğu belirtilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu durumda verilerin normal dağıldığı teyit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmada parametrik analizler kullanılmasının daha gerçekçi sonuçlar verebileceği düşünülmüştür. Katılımcıların cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu değişkenleri için bağımsız gruplar t-testi, mesleki kıdem değişkeni için ise ANOVA testi uygulanmıştır. Anlamlı çıkan F değerlerinde farklılığın kaynağını belirleyebilmek için ise Scheffe testinden faydalanılmıştır. Akbulut (2010), Scheffe testinin yapılan analizi birinci tip hatalardan ayırmak için kullanılan en güçlü testlerden birisi olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin ve alt boyutlarının yorumlanmasında kullanılan ölçütler şu şekildedir: 1.00-1.80 arası “çok yetersizim”, 1.81-2.60 arası “yetersizim”, 2.61-3.40 arası “orta düzeyde yeterliyim”, 3.41-4.20 arası “yeterliyim” ve 4.21-5.00 arası ise “çok yeterliyim”.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlilikleri ile ilgili ortalamalar ve standart sapmalar verilmektedir. Ayrıca katılımcıların cinsiyetlerine, medeni durumlarına, eğitim durumlarına ve mesleki kıdemlerine ilişkin istatistiksel analizlere yer verilmiştir.

Katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerine ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3.

Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin Alt Boyutlara Göre Ölçme ve Değerlendirme Öz-Yeterliliklerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Faktörler	N	\bar{X}	Ss.
Yöntem ve Teknikleri Belirleme	348	3.77	.84
Verileri Analiz Etme ve Yorumlama	348	3.66	.98
Öğrenci Hakkında Dönüt Verme	348	3.58	1.12
Sonuçlara Göre Süreci Gözden Geçirme	348	3.33	.67
Toplam	348	3.59	.72

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların her bir alt boyuttaki ölçme ve değerlendirmeye ilişkin öz-yeterliliklerinin ortalama ve standart sapmaları görülmektedir. Bu bağlamda “yöntem ve teknikleri belirleme” faktörü $\bar{X}=3.77$ (ss=.84), “verileri analiz etme ve yorumlama” faktörü $\bar{X}=3.66$ (ss=.98), “öğrenci hakkında dönüt verme” faktörü $\bar{X}=3.58$ (ss=1.12) ve “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” faktörü ise $\bar{X}=3.33$ (ss=.67) olduğu ifade edilebilir. Tablo 3 incelendiğinde en yüksek ortalamanın “yöntem ve teknikleri belirleme” faktöründe olduğu ($\bar{X}=3.77$), en düşük ortalamanın ise “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” faktöründe olduğu ($\bar{X}=3.33$) görülmektedir.

Tablo 4’de katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerinin cinsiyete göre karşılaştırılması sonucu elde edilen veriler gösterilmektedir.

Tablo 4.

Katılımcıların Ölçme ve Değerlendirme Öz-Yeterliliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Yöntem ve Teknikleri Belirleme	Erkek	183	3.70	.79	346	1.68	.09
	Kadın	165	3.85	.89			
Verileri Analiz Etme ve Yorumlama	Erkek	183	3.67	.89	346	-.32	.75
	Kadın	165	3.64	1.07			
Öğrenci Hakkında Dönüt Verme	Erkek	183	3.62	1.02	346	-.70	.48
	Kadın	165	3.53	1.22			
Sonuçlara Göre Süreci Gözden Geçirme	Erkek	183	3.30	.66	346	.79	.43
	Kadın	165	3.36	.69			

p>.05

Katılımcıların ölçme değerlendirme öz-yeterliliklerine ilişkin görüşleri cinsiyet değişkenine göre bağımsız t-testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların ölçme değerlendirme öz-yeterliliklerine ilişkin faktörlerin, cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık yaratmadığı görülmektedir (t=1.68, t=-.32, t=-.70, t=.79, p>.05). Ayrıca “yöntem ve teknikleri belirleme” ve “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” faktörlerinde kadınların ortalamasının erkeklerin ortalamasından büyük olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3.85$; $\bar{X}=3.36$). “Verileri analiz etme ve yorumlama”

ve “öğrenci hakkında dönüt verme” ve faktöründe ise erkeklerin ortalaması kadınların ortalamasından az farkla fazla olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3.67$; $\bar{X}=3.62$).

Tablo 5’de katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliklerinin medeni durum değişkenine göre karşılaştırılması sonucu elde edilen veriler gösterilmektedir.

Tablo 5.

Katılımcıların Ölçme ve Değerlendirme Öz-Yeterliklerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Medeni Durum	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Yöntem ve Teknikleri Belirleme	Evli	207	3.80	.81	346	.83	.40
	Bekâr	141	3.72	.87			
Verileri Analiz Etme ve Yorumlama	Evli	207	3.66	.99	346	.03	.97
	Bekâr	141	3.65	.97			
Öğrenci Hakkında Dönüt Verme	Evli	207	3.57	1.11	346	-.15	.87
	Bekâr	141	3.59	1.13			
Sonuçlara Göre Süreci Gözden Geçirme	Evli	207	3.33	.68	346	-.13	.89
	Bekâr	141	3.34	.67			

Katılımcıların ölçme ve değerlendirme öz-yeterliklerine ilişkin görüşleri, medeni durum değişkenine göre bağımsız t-testi ile karşılaştırılmıştır. Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların ölçme değerlendirme öz-yeterliklerinin tüm faktörler için medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($p>.05$).

Tablo 6’da katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliklerinin eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılması sonucu elde edilen veriler gösterilmektedir.

Tablo 6.

Katılımcıların Ölçme ve Değerlendirme Öz-Yeterliklerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Eğitim Durumu	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Yöntem ve Teknikleri Belirleme	Lisans	222	3.77	.83	346	-.06	.94
	Lisansüstü	126	3.78	.85			
Verileri Analiz Etme ve Yorumlama	Lisans	222	3.57	.95	346	-2.11	.03*
	Lisansüstü	126	3.80	1.02			
Öğrenci Hakkında Dönüt Verme	Lisans	222	3.60	1.09	346	.42	.67
	Lisansüstü	126	3.55	1.18			
Sonuçlara Göre Süreci Gözden Geçirme	Lisans	222	3.31	.65	346	-.52	.60
	Lisansüstü	126	3.35	.72			

* $p<.05$

Katılımcıların ölçme ve değerlendirme öz-yeterliliklerine ilişkin görüşleri eğitim durumu değişkenine göre bağımsız t-testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin, eğitim durumu değişkenine göre “verileri analiz etme ve yorumlama” faktöründe lisansüstü eğitime sahip olan öğretmenlerin lehine ($\bar{X}=3.80$, $t=-2.11$, $p<.05$) anlamlı farklılık oluşturduğu, “yöntem ve teknikleri belirleme”, “öğrenci hakkında dönüt verme” ve “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” faktörlerinde ise eğitim durumu değişkenine göre anlamlı farklılık oluşturmadığı ($t=-.06$, $t=.42$, $t=-.52$, $p>.05$) sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuç, lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda fazladan eğitim almaları durumundan kaynaklanabilir.

Tablo 7’de katılımcıların ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerinin mesleki kıdem değişkenine göre karşılaştırılması sonucu elde edilen veriler gösterilmektedir

Tablo 7.

Katılımcıların Ölçme Değerlendirme Öz-Yeterliliklerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Faktörler	Mesleki Kıdem	N	\bar{X}	ss	F	p	Fark
Yöntem ve Teknikleri Belirleme	1-5 (1)	59	3.47	.88	5.51	.00*	1-5 2-5
	6-10 (2)	76	3.59	.80			
	11-15 (3)	81	3.82	.83			
	16-20 (4)	63	3.85	.85			
	21 ve üzeri (5)	69	4.08	.73			
Verileri Analiz Etme ve Yorumlama	1-5 (1)	59	3.46	1.03	4.26	.00*	1-5 2-5 3-5
	6-10 (2)	76	3.50	.88			
	11-15 (3)	81	3.53	1.11			
	16-20 (4)	63	3.76	1.0			
	21 ve üzeri (5)	69	4.03	.73			
Öğrenci Hakkında Dönüt Verme	1-5 (1)	59	3.26	1.12	3.46	.00*	1-5
	6-10 (2)	76	3.50	0.99			
	11-15 (3)	81	3.52	1.19			
	16-20 (4)	63	3.64	1.15			
	21 ve üzeri (5)	69	3.96	1.05			
Sonuçlara Göre Süreci Gözden Geçirme	1-5 (1)	59	3.12	.74	5.19	.00*	1-5 2-5
	6-10 (2)	76	3.17	.54			
	11-15 (3)	81	3.34	.61			
	16-20 (4)	63	3.44	.69			
	21 ve üzeri (5)	69	3.57	.72			

* $p<.05$

Katılımcıların ölçme ve değerlendirme öz-yeterliklerine ilişkin görüşleri mesleki kıdem değişkenine göre varyans (ANOVA) testi ile karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliklerine ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre bütün faktörlerde anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffe testi yapılmış ve farklılığın “yöntem ve teknikleri belirleme” faktöründe 1-5 ve 2-5 grupları arasında, “verileri analiz etme ve yorumlama” faktöründe 1-5, 2-5 ve 3-5 grupları arasında, “öğrenci hakkında dönüt verme” faktöründe 1-5 grupları arasında ve “sonuçlara göre süreci gözden geçirme” faktöründe ise 1-5 ve 2-5 grupları arasında olduğu görülmektedir.

Yapılan varyans (ANOVA) testi sonucunda “yöntem ve teknikleri belirleme” faktöründe ortaya çıkan farklılığın 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin lehine olduğu saptanmıştır. İlgili faktörde 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ($\bar{X}=4.08$, $p<.05$) ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlikleri 1-5 yıl mesleki kıdem ($\bar{X}=3.47$, $p<.05$) ve 6-10 yıl mesleki kıdem aralığındaki ($\bar{X}=3.59$, $p<.05$) öğretmenlere göre anlamlı olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Verileri analiz etme ve yorumlama” faktöründe ortaya çıkan farklılığın 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin lehine olduğu saptanmıştır. İlgili faktörde 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ($\bar{X}=4.03$, $p<.05$) ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlikleri 1-5 yıl mesleki kıdem ($\bar{X}=3.46$, $p<.05$), 6-10 yıl mesleki kıdem ($\bar{X}=3.50$, $p<.05$) ve 11-15 yıl mesleki kıdem aralığındaki ($\bar{X}=3.53$, $p<.05$) öğretmenlere göre anlamlı olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Öğrenci hakkında dönüt verme” faktöründe ortaya çıkan farklılığın 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin lehine olduğu saptanmıştır. İlgili faktörde 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.96$, $p<.05$) ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlikleri 1-5 yıl mesleki kıdem aralığındaki ($\bar{X}=3.26$, $p<.05$) öğretmenlere göre anlamlı olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Sonuçlara göre süreci gözden geçirme” faktöründe ortaya çıkan farklılığın 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin lehine olduğu saptanmıştır. İlgili faktörde 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ($\bar{X}=3.57$, $p<.05$) ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlikleri 1-5 yıl mesleki kıdem ($\bar{X}=3.12$, $p<.05$) ve 6-10 yıl mesleki kıdem aralığındaki ($\bar{X}=3.17$, $p<.05$) öğretmenlere göre anlamlı olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre mesleki kıdem arttıkça ölçme ve değerlendirmeye ilişkin öz-yeterliklerin de arttığı ifade edilebilir. Bu sonuç kıdem arttıkça öğretmenlerin bu konuda daha fazla tecrübe kazandıklarından dolayı ortaya çıkmış olabilir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmadan elde edilen bir bulguya göre araştırmaya katılan lise öğretmenlerinin “yöntem ve teknikleri belirleme”, “verileri analiz etme ve yorumlama” ve “öğrenci hakkında dönüt verme” boyutlarında yeterli oldukları sonucuna varılmıştır. “Sonuçlara göre süreci gözden geçirme” boyutunda ise orta düzeyde yeterli oldukları sonucu elde edilmiştir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar, elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Şahin ve Ersoy (2009) yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterliklerine ilişkin algılarını belirlemeye çalışmıştır. Ölçeklere verilen cevapların “kısmen yeterli” ve “yeterli” düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Güneş (2007) öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, öğretmenlerin yeterliklerinin istenilen düzeyde yüksek olmadığını ve bu konuda öğretmenlik için beklenen becerileri tam olarak kazanamadıklarını belirtmektedir. Gelbal ve Kellecioğlu (2007) yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin ölçme değerlendirmede kendilerini geleneksel sınav türünde yeterli gördüklerini, diğer yöntemlerde ise kendilerini orta seviyede yeterli gördüklerini ifade etmektedir. Birgin ve Gürbüz (2008) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının yarısında fazlasının kendisini ölçme değerlendirme konusunda yeterli gördüklerini, kendilerini yetersiz olarak görenlerin ise performans değerlendirme, test hazırlama, portfolyo düzenleme gibi konularda eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir. Gül (2011) tarafından öğretmenlerin ölçme değerlendirmeye ilişkin tutumlarının araştırıldığı çalışmada, öğretmenlerin uygun ölçme ve değerlendirme yöntemlerini seçme konusunda orta düzeyde yeterli oldukları sonucuna varılmaktadır. Özgül ve Kangalgil (2018) tarafından beden eğitimi öğretmenleri üzerinde yapılan araştırmada verilen cevaplar dikkate alındığında, öğretmenlerin orta düzeyde yeterli oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Yaralı (2017) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarının temel kavramlar boyutunda kendilerini yeterli düzeyde gördükleri, ölçme teknikleri ve istatistiksel çözümleme ve raporlama alt boyutlarında ise kendilerini orta düzeyde yeterli gördükleri ifade edilmektedir. Karaca (2003) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme yeterlikleri üzerinde durulmuştur. Araştırmadaki puan ortalamalarına bakıldığında, öğretmenlerin orta düzeyde ölçme-değerlendirme yeteneklerine sahip olduğu ifade edilebilir. Ayrıca araştırmada öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin yüksek düzeyde olmadığı belirtilmektedir. Başkonuş (2018) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterliklerinin genel olarak yeterli düzeyde olduğunu ifade etmektedir.

Liselerde görev yapan öğretmenlerin ölçme değerlendirme öz-yeterlilikleri faktörleri için cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık yaratmadığı diğer bir bulgudur. Yapılan araştırmalar incelendiğinde elde edilen bulgu farklı araştırmalar tarafından desteklenmektedir. Şahin ve Ersoy (2009) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirtilmektedir. Azrak (2017) tarafından yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme okuryazarlıkları

alt boyutları olan “uygun ölçme ve değerlendirme metotlarını seçme”, “uygun ölçme ve değerlendirme metotlarını geliştirme”, “ölçme ve değerlendirme sonuçlarını yorumlama, puanlama ve yönetme”, “öğrenci, öğretim, okul gelişimi hakkında karar verirken ölçme-değerlendirme sonuçlarını kullanma”, “öğrencilerin değerlendirilmesinde kullanılacak uygun derecelendirme sistemini seçmede yeterli olma” ve “ölçme ve değerlendirme sonuçlarıyla iletişim kurmada yeterli olma” ile cinsiyetleri arasında anlamlı ilişki bulunamadığı belirtilmektedir. Benzer bir şekilde Erdoğan ve Kurt (2012) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri incelenmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı belirtilmektedir. Yaralı (2017) tarafından yapılan araştırmada ise öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki yeterlik algıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı bulgulanmıştır. Başkonuş (2018) yaptığı araştırmada genel olarak öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterlikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını belirtmektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak Güneş (2007) ve Uyanık, Erdoğan ve Uyar (2018) yaptıkları araştırma sonucunda öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ile cinsiyetleri arasında, kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farklılıklar bulmuşlardır. Bu bulgular, kullandıkları ölçme aracının farklı alt boyutları ve özellikleri ölçüyor olmasından kaynaklanabilir.

Öğretmenlerin ölçme değerlendirme öz-yeterliklerinin faktörleri için medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Güneş (2007) yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterlik düzeylerini üzerinde çalışmıştır. Araştırmada sınıf öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ile medeni durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirtilmektedir. Bu durum genel olarak öğretmenlerin medeni durumunun ölçme ve değerlendirme yeteneği üzerinde bir etkisinin bulunmadığının göstergesidir. Araştırmaların sonucuna göre ölçme ve değerlendirme yeterliliğinin medeni durumdan etkilenmediği söylenebilir.

Katılımcıların eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliklerine ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre “verileri analiz etme ve yorumlama” faktöründe lisansüstü eğitime sahip olanların lehine anlamlı farklılık oluşturduğu elde edilen diğer bir bulgudur. Bu bulgu farklı araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Baş ve Beyhan (2016) tarafından ilköğretim ve liselerde görev yapan öğretmenlerin ölçme değerlendirme yeterliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmada, öğretmenlerin eğitim durumları ile ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz yeterlik algılarının lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin lehine anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı bir araştırmada ise Özenç (2013), sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeylerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin,

almayan öğretmenlere göre ölçme değerlendirme bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ergül (2019) öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlıklarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, yüksek lisans mezunu olan öğretmenlerin lisans mezunu olan öğretmenlere göre ortalamalarının daha yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Diğer bir bulguya göre, öğretmenlerin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre bütün faktörlerde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen bu sonuç, konu ile ilgili yapılan diğer araştırmaları destekler niteliktedir. Güneş (2007) tarafından yapılan çalışmada, sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterlilik algıları ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin meslekte görev yapma süreleri arttıkça, ölçme ve değerlendirme yeterlilik algılarının da artmakta olduğu ifade edilmektedir. Baş ve Beyhan (2016) yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz-yeterlilik algılarıyla mesleki kıdemleri arasında anlamlı farklılığın bulunduğu sonucuna varmıştır. Özgenç (2013) tarafından yapılan çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme bilgi düzeyleri ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu belirtilmektedir. Duran (2017) tarafından yapılan çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanmada öz-yeterlilik durumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemleri kullanmada öz-yeterlilik algıları ile mesleki kıdemleri arasında anlamlı farklılık olduğu ifade edilmiştir. Benzer bir şekilde Başkonuş (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin mesleki kıdemleri ve genel olarak ölçme değerlendirme yeterlilikleri arasında anlamlı farklılıkların bulunduğunu belirtmektedir.

Öneriler

Ölçme ve değerlendirme kavramları gerek öğrencilerin doğru yönlendirilmesi gerekse eğitim sisteminin amaçlarına ulaşılması bakımından çok önemlidir. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki yeterliliklerinin belirlenmesi, eksikliklerinin saptanıp gerekli becerilerin kazandırılması açısından büyük öneme sahiptir.

Bu çalışma bağlamında öğretmenler kendilerini ölçme değerlendirme konusunda orta düzeyde yeterli ve yeterli olarak gördüğü sonucuna ulaşmıştır. Fakat ölçme ve değerlendirmenin önemi göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin kendilerini bir uzman olarak yetiştirmeleri gerekmektedir. Bu konuda MEB bünyesinde gerçekleştirilebilecek bir çalışma ile öğretmenlerin bu konudaki eksiklikleri belirlenip gerekli hizmetçi eğitimin sıklıkla uygulanması önerilmektedir. Ayrıca öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusundaki gelişimleri sadece hizmet içi eğitim vasıtasıyla değil, aynı zamanda süreç içerisinde sürekli olarak kendilerini geliştirebilecek bir sistem vasıtasıyla gerçekleştirebilmeleri gerekmektedir. Bu konuda öğretmenlerin

sürekli olarak kendilerini geliştirebilmek ve eksik yönlerini kapatabilmek için destek alabileceği ölçme ve değerlendirme danışma merkezleri kurulması önerilmektedir.

Çalışmada lisansüstü mezunu olan öğretmenlerin lisans mezunu öğretmenlere göre öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgudan yola çıkarak öğretmenlerin özellikle eğitim bilimleri alanında yüksek lisans yapmaları için teşvik edilmeleri önerilmektedir.

Mesleki kıdem arttıkça ölçme ve değerlendirmeye ilişkin öz yeterlik algısının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda özellikle mesleki kıdemi düşük olan öğretmenler için ölçme ve değerlendirmenin önemi hakkında çeşitli seminerler ve eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir. Böylece mesleki kıdemi düşük olan öğretmenlerin bu konuda farkındalık geliştirmesi sağlanabilir.

Bu araştırma nicel olarak yapılandırılmıştır. Dolayısıyla konuya bir bütün olarak bakmada sınırlı kalabilmektedir. Bu sebeple benzer amaçla nitel bir çalışma yürütülmesi, konunun ayrıntılı incelenmesi açısından önem arz etmektedir. Ayrıca amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak, lisedeki bütün branşlar bazında çalışma yapılabilir. Böylece bütün branşlardaki öğretmenlerin ayrı ayrı ölçme ve değerlendirme konusundaki yeterlikleri ortaya konulabilir.

Kaynakça

- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları*. İdeal Kültür Yayıncılık.
- Aktaş, M., & Alıcı, D. (2012). Eğitimde ölçme ve değerlendirme dersine yönelik tutum ölçeği'nin (EÖD-TÖ) geliştirilmesi. *Journal of Qafqaz University, Philology and Pedagogy*, 33, 66-73.
- Alabaş, R., & Kamer, S. T. (2007, Kasım 15-17). *Sosyal bilgiler öğretim programının değerlendirilmesi: Uygulayıcı görüşlerinin nitel analizi* [Bildiri sunumu]. I. Ulusal İlköğretim Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Alkan, F. (2012). *Okul yöneticilerinin ilköğretim okullarında alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin görüşleri (Uşak ili örneği)* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Azrak, Y. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ömer Halisdemir Üniversitesi.
- Barçın, İ. (2019). *Türkçe öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecini uygulama ve önemseme düzeyleri üzerine bir araştırma (Bitlis İli Örneği)* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

- Baş, G., & Beyhan, Ö. (2016). Öğretmenlerin eğitimde ölçme ve değerlendirmeye yönelik öz yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 7(1), 18-32. <https://doi.org/10.21031/epod.34199>
- Başkonuş, T. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ölçme değerlendirme ilişkin tutum ve yeterliklerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Baumgartner, H., & Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing*, 13(2), 139-161. [https://doi.org/10.1016/0167-8116\(95\)00038-0](https://doi.org/10.1016/0167-8116(95)00038-0)
- Birgin, O. (2006, Eylül 4-6). *İlköğretimde portfolyo değerlendirme yönteminin uygulanması sürecinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. [Bildiri sunumu] I. Ulusal Matematik Eğitimi Öğrenci Sempozyumu, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Birgin, O., & Gürbüz, R. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 163-179.
- Boston, C. (2002). The concept of formative assessment. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 8(9), 1-4. <https://doi.org/10.7275/kmcq-dj31>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Pegem Akademi.
- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: İlk ve ortaöğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 99-114. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000101
- Çalışkan, H. (2013). Development of the measurement and evaluation self-efficacy perception scale and the examination of the status of social studies teachers. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*, 5(1), 1003-1008,
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim ilke ve yöntemleri. Öğretme sanatı* (19. baskı). Pegem Akademi
- Demirel, Ö. (2017). *Eğitimde program geliştirme. Kuramdan uygulamaya* (25. baskı). Pegem Akademi.
- Duran, U. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin kullanımına ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Eğri, G. (2006). *Coğrafya öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yapabilme yeterliliği* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Erdal, H. (2007). *2005 İlköğretim matematik programı ölçme değerlendirme kısmının incelenmesi (Afyonkarahisar İli Örneği)* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

- Erdođdu, M. Y., & Kurt, F. (2012). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 23-36.
- Ergül, A. Ö. (2019). *Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme okuryazarlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Ertürk, S. (2016). *Eğitimde program geliştirme* (2. baskı). Edge Akademi
- Gelbal, S., & Keleciođlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 135-145.
- Gül, E. (2011). *İlköğretim öğretmen adaylarının ölçme-değerlendirme okuryazarlığı ve ölçme-değerlendirmeye ilişkin tutumlarının belirlenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Güneş A. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre ölçme değerlendirme yeterlikleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Hotaman, D. (2010). Demokratik eğitim: Demokratik bir eğitim programı. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(1), 29-42.
- İşman, A. (2005). *Türkiye’de ölçme ve değerlendirme: Tanımları, uygulamaları, sorunları, çözüm önerileri ve yeni bir model* (Geliştirilmiş 3. baskı). Pegem Akademi.
- Karaca, E. (2003). *Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme yeterliklerine ilişkin algıları* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Karadüz, A. (2009). Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarının “yapılandırmacı öğrenme” kavramı bağlamında eleştirisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 189-210.
- Karaman, P., & Şahin, Ç. (2014). Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme okuryazarlıklarının belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 175-189
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (15. baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). The Guilford Press.
- Kuran, K., & Kanathı, F. (2009). Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 209-234.
- Özbaşı, D. (2009). *Sınıf öğretmenleri için öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme ile ilgili yeterlik göstergelerinin ve bunlara ilişkin algılarının incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

- Özenç, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 157-178.
- Özgül, F., & Kangalgil, M. (2018). Beden eğitimi öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçları ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 60-71. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000355
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Akıl Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Semerci, Ç. (2007). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. In E. Karip (Ed.), *Ölçme ve değerlendirme* (pp. 1-15). Pegem Akademi.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim, öğrenme ve öğretim (Kuramdan uygulamaya)*. Gönül Yayıncılık
- Smith, P. L., & Rogan, T.J. (2005). *Instructional design* (3rd ed.). Wiley & Son Publishing Inc.
- Sönmez, V. (2014). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Stanford, P., & Reeves, S. (2005). Assessment that drives instruction. *Teaching Exceptional Children*, 37(4), 18-22. <https://doi.org/10.1177/004005990503700402>
- Şahin, Ç., & Ersoy, E. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının yeni ilköğretim programındaki ölçme değerlendirme konusundaki yeterlilik düzeylerine ilişkin algıları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 363-386.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.
- Toptaş, V. (2011). Sınıf öğretmenlerinin matematik dersinde alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanımı ile ilgili algıları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 205-209
- Uyanık, G. K., Erdoğan, D. G., & Uyar, Ş. (2018). Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme öz yeterlik algıları ile öğretim yöntem-tekniklerine yönelik tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* 7(3), 92-101.
- Uysal, M., Öztürk, H., & Döş, İ. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yaman, S., & Karamustafaoğlu, S. (2011). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme alanına yönelik yeterlik algı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2), 53-72. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000001224
- Yaralı, D. (2017). Öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlik algılarının incelenmesi (Kafkas Üniversitesi Örneği). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 487-504. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2017.17.28551-304650>

Yaşar, M. (2014). Öğretmen adaylarının “eğitimde ölçme ve değerlendirme” dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 64-83.

Extended Abstract

Measurement and evaluation is a system that is used to determine the level of learning of students and as a result, provides feedback to authorized people about the effectiveness of education (Yaman & Karamustafaoğlu, 2011). The existence of measurement and evaluation can be mentioned in all stages of the education system (Yaşar, 2014). Assessment and evaluation are important in that they include activities where teachers can obtain information to change or improve their teaching strategies (Boston, 2002). In a training program, it is important to determine the level of achievement of predetermined gains and to achieve the desired level of success. The development of students' knowledge and skills takes place with the help of measurement and evaluation practices during the education (Karadüz, 2009). It has an important place in monitoring the cognitive emotional and psychomotor behaviors of the students, determining the learning deficiencies and taking necessary measures, motivating the students who are successful in their lessons and evaluating the teachers themselves (Semerci, 2007). By looking at the results of measurement and evaluation, it can be ensured that various measures are taken regarding the education process and the teaching methods are rearranged according to the need. Therefore, it can be explained as the decision making situation about where the job is in the training process, what the results are and whether they are successful or not (Uysal, Öztürk & Döş, 2013).

When the studies conducted on the subject are examined, the absence of research conducted for teachers working in high schools is another factor that constitutes the importance of the research. In addition, the subject of measurement and evaluation, which is very important for the education system and the future of students, is a subject that must be studied repeatedly. In this context, research is important in terms of providing current information for researchers and contributing to the field.

The present study was aimed to examine the self-efficacy of high school teachers for measurement and evaluation. In line with this purpose, "What is the level of self-efficacy of teachers working in high schools for measurement and evaluation, and do their self-efficacy for measurement and evaluation differ according to some variables (gender, marital status, educational status, professional seniority)?" answers were sought.

This study was carried out in accordance with the "survey model". The survey model is a research model designed to determine the characteristics or views of the participants, such as their interests, abilities and skills (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel 2012). The study group of this research consists of teachers working in high schools in Sivas city center (n = 348). Data collection from

the study group was carried out by simple random sampling method. In this sampling method, all elements in the universe have equal chances to be selected for sampling (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel 2012). In this research, “measurement and evaluation self-efficacy perception scale” was used as a data collection tool. The scale was developed by Çalışkan (2013).

The data collected from the participants were analyzed through data analysis programs. The data were first evaluated for normal distribution and multiple normal distribution. It was observed that the kurtosis and skewness values of the data ranged between +1.5 and -1.5. This is an indication that the data is normally distributed. In line with these results, it was thought that using parametric analyzes in the research may yield more justified results. Independent groups t-test was used for participants' gender, educational status and marital status variables, and ANOVA test was applied for variables of professional seniority. Scheffe test was used to determine the source of the difference in the F values that were significant.

As a result of the research, it has been found that there is a significant difference in the self-efficacy of the teachers working in high schools according to gender and marital status variable. It is seen that there is a significant difference in favor of the teachers who have postgraduate education in the factor of “analyzing and interpreting the data” according to the educational status variable and finally, there is a significant difference in all factors according to the professional seniority variable.

The concepts of measurement and evaluation are very important in terms of directing students and reaching the goals of the education system. Determining the competencies of teachers on this subject is of great importance in terms of determining their deficiencies and gaining the necessary skills. In the context of this study, it is concluded that teachers see themselves as moderately sufficient and sufficient in measuring and evaluating themselves. However, given the importance of measurement and evaluation, teachers need to train themselves as experts. With a study that can be carried out within the Ministry of National Education, it is recommended that teachers' deficiencies in this matter are determined and the necessary maid training is frequently implemented. In addition, teachers should be able to make progress in measurement and evaluation not only through in-service training but also through a system that can continuously improve themselves in the process. In this regard, it is recommended to establish measurement and assessment centers where teachers can get support in order to improve themselves continuously and to catch up with the shortcomings. This research is limited to the opinions of high school teachers participating in the study. It was assumed that the participants answered the scale questions sincerely and sincerely.